

هجرت در تاریخ ادیان

دروزدگی پیامبران بزرگ الهی نیز غالباً بکدوران هجرت از قوم و قبیله و سرزمین مادری و سپس بازگشت به آن سرزمین و تشکیل امت، چشم می خورد که غالباً در موقع هجرت در نهایت ضعف و ناتوانی ظاهری بوده و ظاهراً چپه گریز و فرار داشته است ولی بازگشت آنان همراه با فتح و پیروزی و دست یافتن بر قلوب مردم و اجراء در آوردن احکام الهی بوده است که برای نمونه می توان از داستان حضرت ابراهیم (ع) و حضرت موسی (ع) و حضرت عیسی (ع) و پیامبر خاتم حضرت محمد (ص) نام برد.

هجرت پیامبر اسلام

پس از ذکر مقدمه فوق، می پردازیم به ماجرای تاریخی هجرت خاتم پیامبران حضرت محمد (ص) و در این مقال، متعرض هجرت در قرآن و احادیث نمی شویم که آن مطلب فرصت بیشتری را طلب می نماید.

هجرت پیامبر از زمانی آغاز شد که پیامبر (ص) دریافت که شهر مکه با فشارهای بیش از حد کفار و مشرکین، برای گسترش و برپائی حکومت اسلامی مناسب نیست و او باید در جستجوی وطنی تازه جهت پی ریزی دولت اسلامی باشد.

در سال دهم بعثت شخصی از اهل یثرب دعوت پیامبر را لیبیک گفته و در شهر خود به تبلیغ اسلام پرداخت، عده ای دعوت او را پذیرفته و به اسلام گرویدند و از همه مهمتر اینکه دو قبیله مهم و سرشناس اوس و خزرج، این دعوت را قبول کردند و در سال بعد گروهی مرکب از دوازده تن از اوس و خزرج به مکه آمدند و در آنجا پیمان را امضاء نموده و پیامبر اسلام جهت گسترش اسلام و ایجاد زمینه های هجرت، مصعب بن عمیر را به آنجا فرستاد که مصعب یکسال بعد به مکه بازگشت و پیامبر را از ورود گروهی با خبر نمود، که این گروه در عقبه با پیامبر ملاقات کرده و آمادگی خود را برای هجرت پیامبر و یارانش به آن دیار، اعلام نمودند.

پیامبر دستور هجرت را به یارانش صادر نموده و آنان نیز بصورت پراکنده و غالباً بصورت پنهانی دست به مهاجرت زدند. پیامبر (ص) خود در مکه ماند تا امنیت هجرت یاران را فراهم سازد تا اینکه قریشیان مسئله را دریافته و خطر نابودی قدرت پوشالی خود و فرهنگ جاهلی را نزدیک دیدند و سراسیمه در دارالندوة (مجلس شورای قریش) اجتماع کرده و تصمیم گرفتند که پیامبر را بقتل برسانند و برای آنکه شخص یا قبیله مشخصی مسئول این قتل شناخته نشود، مقرر شد که از هر قبیله یک نفر در این عمل شرکت داشته باشد فرشته وحی بسوی پیامبر آمده و او را از توطئه آگاه می سازد و فرمان الهی جهت هجرت صادر می گردد و در اینجا یکی از شگفت ترین ایثارها و فداکاریهای

بمناسبت اول ربیع الاول

نگاهی به هجرت تاریخ ساز رسول اکرم (ص)

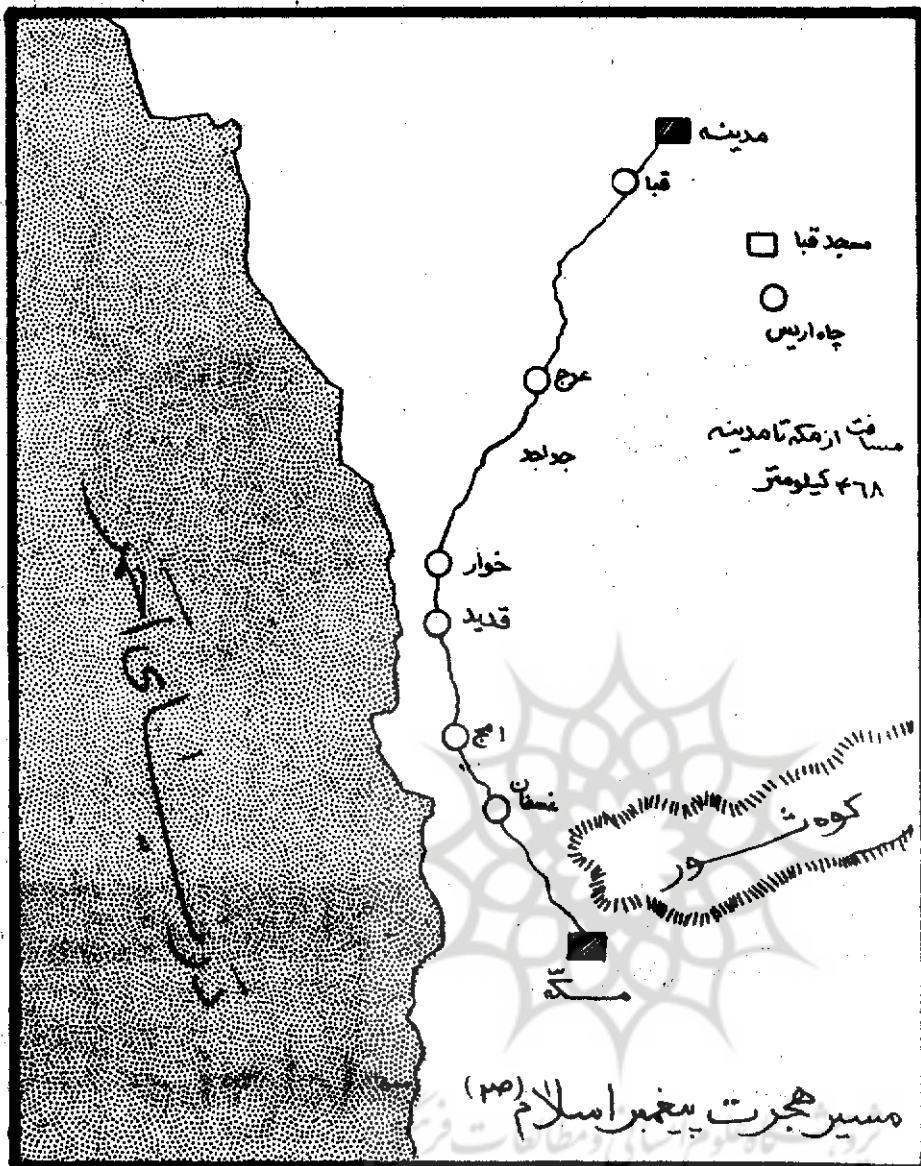
نقش مهاجرت در تاریخ تمدن بشر:

در تاریخ بشر تمدنهای بسیاری بوجود آمده است که پس از مدتی درخشش از میان رفته و جایگزین آن تمدنهای جدید و فرهنگهای تازه ای گردیده است که با تحقیقاتی که بعمل آمده، بلااستثناء تمامی تمدنهای بشری پس از یک مهاجرت بوجود آمده است، یعنی یک قومی در سرزمین خود، در نهایت زبونی و بیچارگی و بعضاً توحش بسر می برده است تا اینکه در اثر فشارهای طبیعی و اجتماعی مجبور گردیده تا دست به مهاجرت بزند و پس از مهاجرت در سرزمین جدید خالق عظیم ترین تمدنها و فرهنگها شده و حتی با علم پیشرفتهائی در علوم و صنایع گردیده است، و آن قوم مغلوب و از میان رفته اکثراً بومیان همان محل بوده یا اقوامی بوده اند که سالها از مهاجرت پدران و اجداد آنان می گذشته و آنان دیگر مهاجرین نبوده بلکه از بومیان محلی شمرده شده و در آن سرزمین رسوب نموده اند که برای نمونه می توان از قدیمترین تمدنهای ایرانی و رومی و مصری گرفته تا تمدنهای جدیدی که در قرون اخیر بوسیله مهاجرین اروپائی در سرزمینهای مکشوفه قاره آمریکا بوجود آمده است، نام برد.

با گسترش همه جانبه اسلام در زمان حضرت رسول اکرم (ص) و در زمان پس از پیامبر، نیاز شدیدی بوجود آمد تا تاریخ برای اسلام و مسلمین وجود داشت تا در مکانات دولتی و غیر دولتی و همچنین در تدوین تاریخ اسلام بکار رود. در زمان خلیفه دوم این احساس قوت گرفته و این سؤال مطرح می شود که چه زمانی را مبدأ تاریخ اسلام قرار دهیم؟ هر یک از صحابه زمان خاصی را پیشنهاد می کنند، برخی میلاد پیامبر را، برخی بعثت پیامبر را و دیگران زمانها و سالها و روزهای دیگر را، و در این میان حضرت علی (ع)، هجرت پیامبر اکرم (ص) را بعنوان مبدأ تاریخ اسلام مطرح نموده که مورد قبول واقع می شود و هجرت تاریخ ساز پیامبر از مکه به مدینه بعنوان مبدأ تاریخ اسلام و مسلمین، تعیین می گردد.

در اینجا این سؤال مطرح می شود که آیا هجرت پیامبر (ص) از بعثت او و یا از میلاد او، مهمتر بوده است، که امام علی (ع) چنین پیشنهادی را مطرح نموده و اصحاب پیامبر نیز آنرا می پذیرند؟ برای پاسخ به این سؤال بایستی به فلسفه و آثار هجرت در تاریخ شر و تاریخ ادیان نظری بیافزاییم.

✱ با تحقیقاتی که بعمل آمده روشن شده است که تمامی تمدنهای بشری پس از یک مهاجرت بوجود آمده است.

تاریخ آفریده می شود. آری در بستری که خطر مرگ حتمی می نمود، بایستی قهرمان بزرگ تاریخ بخوابد و خطر مرگ را بجان بخرد تا پیامبر دست به هجرت زند و دین خدا را گسترش دهد، و این شخص فداکار و این قهرمان بزرگ، همانا امام علی (ع) است که در بستر بجای پیامبر می خوابد و پیامبر بهراه ابوبکر از مکه خارج شده و بطرف یثرب می روند، شهری که پس از این هجرت مدینه النبی نامیده شده و افتخار تشکیل اولین حکومت اسلامی را در خود می بیند، پس از آگاهی قریش از این هجرت، آنان دست به تعقیب پیامبر زده و رد پای پیامبر و ابوبکر را گرفته و تا غاری که آنان در آن مخفی شده بودند می روند و بر در غار تارهای عنکبوتی را که به امر خداوند تنیده شده (و چنان نشان می داد که گویا مدتهاست این تارها تنیده شده و کسی داخل آن نشده است)، می بینند و یقین حاصل می کنند که کسی درون غار نیست و دست از تعقیب پیامبر برداشته و بدنبال کار خود می روند، پس از آن پیامبر به راه خود ادامه داده و بزرگترین هجرت تاریخ اسلام را پایان می رساند و بدین طریق حکومت اسلامی ایجاد و تاریخ اسلام آفریده می شود. اکنون پس از گذشتن ۱۴ قرن از این هجرت تاریخساز، حدود یک میلیارد مسلمان جهان این روز را گرامی داشته و مکتب و تاریخ خود را مدیون این هجرت بزرگ و این پیامبر عظیم الشان می دانند و امت اسلامی ایران نیز جمهوری اسلامی خود را ادامه حکومت اسلامی رسول الله دانسته و از خداوند می خواهند که آنان را در هر چه بهتر انجام دادن مسئولیتهاشان یاری فرماید.

مسیر هجرت پیغمبر اسلام (ص)

مسیر هجرت

در پایان جا دارد به مسیر هجرت پیامبر از مکه به مدینه بپردازیم سفر هجرت از قسمت جنوبی شهر مکه آغاز شد و مهاجرین تا ساحل دریای احمر پیش رفتند و از آنجا بخش «عسفان» را پیش گرفتند و پس از طی یک مسافت طولانی و گذشتن از محل های مختلف و پرخي گزیده ها در محله قبا، در نزدیکی مدینه فرود آمدند پیامبر تا روز جمعه در مدت چهار روز نخستین مسجد را بنا نهادند و در وادی «نونان» نخستین نماز جمعه را برپا کردند.

تاریخ ورود به «قبا» روز دوشنبه دوازدهم ربیع الاول سال ۶۲۲ میلادی بود، که بدین ترتیب این سفر یازده روز بطول انجامید.

✱ در زمان خلیفه دوم بنا به ضرورتها، این سوال مطرح می شود که چه زمانی بعنوان مبدا تاریخ اسلام باید قرار گیرد؟ هر یک از صحابه زمانی را مانند میلاد پیامبر (ص) و یا بعثت را پیشنهاد می نمایند ولی امام علی (ع) هجرت پیامبر را بعنوان مبدا تاریخ اسلام مطرح می کند، که مورد قبول واقع می شود.

✱ در ماجرای هجرت پیامبر (ص)، یکی از شگفت ترین ایشارگریها و فداکاریهای تاریخ آفریده شد و آن این بود که امام علی (ع) در بستر پیامبر که خطر مرگ در آن حتمی می نمود آرمید، تا پیامبر اکرم بتواند «هجرت» نماید و با هجرت خود اولین حکومت اسلامی را در «مدینه النبی» بنا نهد.